

26. september 2005

EESTI 2005. AASTA II KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- Üleilmse majandusaktiivsuse alanemisele vaatamata paranes Eesti välistasakaal 2005. aasta II kvartalis mõnevõrra – maksebilansi jooksevkonto puudujääk hõlmas 10,8% nelja viimase kvartali oodatavast SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1)¹. Absoluutväärtuses oli puudujääk 4,2 miljardit krooni ehk 2 miljardit krooni vähem kui 2004. aasta II kvartalis.
- Jooksevkonto defitsiidi vähenemine oli tingitud valdavalt väliskaubanduskonto puudujäägi kahanemisest.
- Nii kaupade, tulu kui ka jooksevülekannete kreditekäibed kasvasid kiiremini kui nende deebetkäibed.
- I kvartalis alanud ning II kvartalis lõpule jõudnud Hansapanga aktsiate ülesostmise tulemusena jätkusid finantskontol suured kontodevahelised kapitaliliikumised, mis valdavalt olid seotud portfelliinvesteeringute vähenemise ja otseinvesteeringute suurenemisega.
- Maksebilansi reservid vähenesid 1,5 miljardi krooni võrra.

Kaupade konto puudujääk ulatus 5,7 miljardi kroonini, vähenedes aastataguse perioodi suhtes 2,6 ja suurenedes eelmise kvartali suhtes 1,5 miljardi krooni võrra, ning moodustas oodatavast SKPst ligi 14%. Kaupade väljavedu kasvas ligi 30% ja oli 23,4 miljardit krooni ning sissevedu vastavalt 10% ja 29,1 miljardit krooni. Kaupade väljavedu suurenes kõigi peamiste kaubagruppide osas, ennektempo kasvas aga mineraalsete toodete, keemiakaupade, metallide, masinate ja transpordivahendite väljavedu. Kaupade sisseveos kasvas ligi poole võrra mineraalsete toodete sissevedu, suurenes ka keemiakaupade, puidu- ja paberitoodete, masinate ning mööblitoodete sissevedu. Toidu-, garderoobikaupade ning transpordivahendite sissevedu vähenes mõnevõrra.

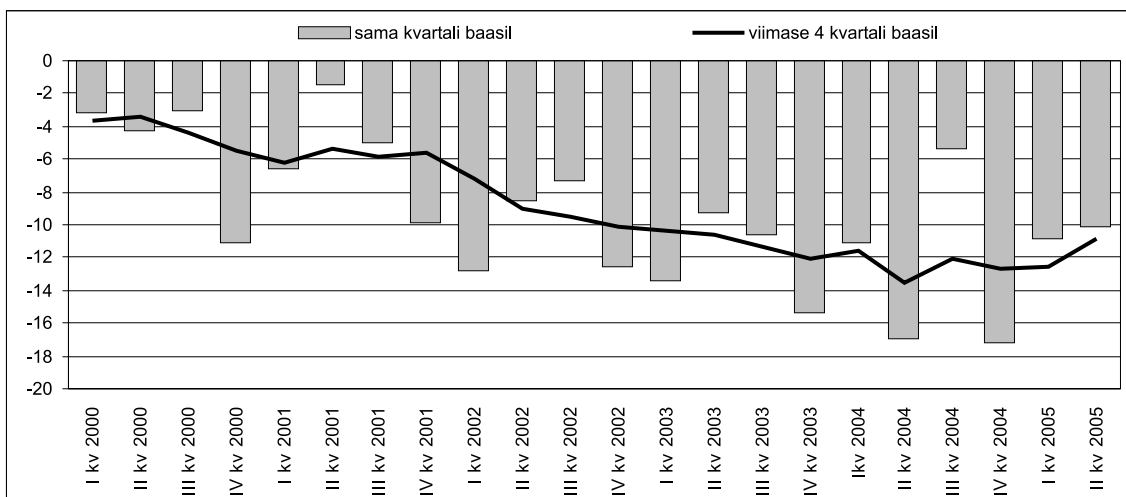
Kaupade väljaveo suurimad kaubagrupid olid traditsiooniliselt elektroonika- ja tekstiilitööstuse toodang ning puit, puidutooted ja mööbel. Sisseveos domineerisid samuti elektroonikatooted, järgnesid keemiakaubad, transpordivahendid ning metalltooted.

Peamine väliskaubanduspartner oli laienenud Euroopa Liit, hõlmates ligi 80% kaupade väljaveost ja 77% sisseveost. Suurimad ekspordipartnerid olid Soome, Rootsi, Läti, Saksamaa ja Venemaa; impordipartnerid aga Soome, Saksamaa, Venemaa ja Rootsi.

¹ Jooksevkonto puudujääk reinvesteeringut tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, moodustas 5,1% oodatava SKP suhtes.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

	2001	2002	2003					2004					2005	
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II
Jooksevkonto	-5 889,5	-11 882,9	-3 956,4	-3 093,6	-3 482,8	-4 869,2	-15 401,9	-3 625,7	-6 217,5	-1 924,9	-6 194,9	-17 963,0	-3 920,8	-4 246,7
Kaubad ja teenused	-3 623,7	-8 318,2	-3 027,8	-1 810,9	-1 936,0	-2 925,6	-9 700,5	-1 776,8	-4 526,2	-1 132,3	-3 629,4	-11 064,7	-1 973,4	-1 779,9
Kaubad	-13 783,9	-17 995,6	-5 156,0	-5 043,0	-5 688,8	-5 595,2	-21 483,1	-4 568,2	-8 348,4	-5 525,8	-6 360,8	-24 803,2	-4 213,9	-5 716,1
kreedit (FOB)	58 667,1	58 333,6	14 335,5	16 111,1	15 530,7	17 622,4	63 599,8	16 952,4	18 124,9	19 254,4	20 729,3	75 061,0	21 643,5	23 403,5
deebet (FOB)	-72 451,0	-76 329,2	-19 491,5	-21 154,2	-21 219,5	-23 217,6	-85 082,8	-21 520,6	-26 473,3	-24 780,1	-27 090,1	-99 864,2	-25 857,4	-29 119,5
Teenused	10 160,2	9 677,4	2 128,2	3 232,1	3 752,8	2 669,6	11 782,6	2 791,4	3 822,2	4 393,5	2 731,4	13 738,5	2 240,5	3 936,2
kreedit	28 866,5	28 279,7	6 030,4	7 969,2	8 818,5	8 001,8	30 819,9	7 330,0	9 469,9	9 924,7	8 866,7	35 591,3	7 888,2	10 499,6
deebet	-18 706,3	-18 602,3	-3 902,2	-4 737,1	-5 065,7	-5 332,2	-19 037,3	-4 538,6	-5 647,7	-5 531,2	-6 135,3	-21 852,8	-5 647,7	-6 563,5
Tulu	-4 926,1	-5 423,1	-1 365,4	-1 621,5	-2 153,7	-2 270,6	-7 411,2	-2 226,0	-2 197,9	-1 389,4	-3 166,2	-8 979,6	-2 219,0	-3 122,4
kreedit	2 994,7	3 339,3	637,7	994,6	1 132,3	657,4	3 422,1	640,0	1 231,1	1 904,3	1 678,3	5 453,6	1 561,9	1 822,8
deebet	-7 920,8	-8 762,4	-2 003,1	-2 616,1	-3 286,0	-2 928,1	-10 833,3	-2 866,0	-3 429,0	-3 293,7	-4 844,5	-14 433,2	-3 780,8	-4 945,2
Jooksevülekanded	2 660,3	1 858,4	436,9	338,9	606,9	327,1	1 709,7	377,2	506,6	596,8	600,7	2 081,2	271,5	655,5
kreedit	3 174,1	2 876,3	819,0	686,4	934,7	781,2	3 221,4	851,1	1 388,9	1 487,0	2 007,7	5 734,7	1 349,0	1 646,5
deebet	-513,8	-1 017,9	-382,2	-347,5	-327,8	-454,1	-1 511,7	-473,9	-882,3	-890,1	-1 407,0	-3 653,4	-1 077,5	-991,0
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	4 863,1	12 739,6	5 108,2	3 266,0	3 466,2	6 392,5	18 232,9	3 534,8	7 544,1	4 290,7	7 077,8	22 447,3	6 548,0	2 241,3
Kapitalikonto	90,0	320,7	154,7	4,6	269,2	227,2	655,7	27,7	154,7	554,5	317,8	1 054,7	462,8	321,1
Finantskonto	4 773,1	12 418,9	4 953,4	3 261,4	3 197,0	6 165,4	17 577,2	3 507,1	7 389,4	3 736,2	6 760,0	21 392,6	6 085,1	1 920,2
Otseinvesteeringud	5 901,3	2 611,8	4 398,4	1 974,2	2 975,7	1 368,4	10 716,7	2 344,7	2 205,7	1 068,1	4 104,3	9 722,7	13 274,1	14 471,5
Välismaal	-3 528,3	-2 188,4	-274,3	-218,4	-1 074,7	-581,9	-2 149,2	-1 007,9	-834,5	-988,9	-557,3	-3 388,6	-997,4	-2 514,2
Eestis	9 429,6	4 800,2	4 672,7	2 192,6	4 050,3	1 950,3	12 865,9	3 352,5	3 040,3	2 057,0	4 661,6	13 111,3	14 271,5	16 985,7
Portfelliinvesteeringud	-665,0	2 442,4	5 004,8	-4 416,5	-1 012,5	2 855,9	2 431,7	-700,4	5 628,1	-2 228,7	6 431,5	9 130,5	-5 338,0	-20 554,6
Nõuded	-2 100,2	-3 182,9	189,7	-2 074,7	-1 623,9	-1 842,6	-5 351,6	-767,7	-183,7	-2 419,0	-1 381,2	-4 751,6	-3 507,3	-2 276,4
Omandiväärtpaberid	236,5	9,1	-124,5	-263,4	-199,0	-442,0	-1 028,9	-441,6	-565,5	-544,6	-1 341,8	-2 893,5	-1 237,6	-1 075,0
Võlaväärtpaberid	-2 336,5	-3 192,0	314,2	-1 811,4	-1 424,9	-1 400,6	-4 322,7	-326,2	381,7	-1 874,3	-39,4	-1 858,1	-2 269,7	-1 201,4
Kohustused	1 435,2	5 625,3	4 815,1	-2 341,8	611,4	4 698,6	7 783,3	67,3	5 811,8	190,2	7 812,7	13 882,1	-1 830,7	-18 278,2
Omandiväärtpaberid	568,4	912,2	83,9	733,8	563,1	146,1	1 526,9	147,3	459,6	707,1	891,3	2 205,3	-9 703,8	-10 127,7
Võlaväärtpaberid	866,8	4 713,1	4 731,2	-3 075,6	48,3	4 552,5	6 256,3	-80,0	5 352,2	-516,9	6 921,4	11 676,8	7 873,0	-8 150,6
Tuletisinstrumentid	-34,7	-63,7	78,8	-7,8	-61,5	-28,8	-19,3	68,1	-42,6	-62,2	28,3	-8,3	46,8	-57,4
Nõuded	-0,3	-43,2	-64,4	-4,7	-52,0	-18,0	-139,2	56,5	-5,5	-18,7	-67,4	-35,1	63,3	-37,6
Kohustused	-34,4	-20,5	143,2	-3,1	-9,5	-10,7	120,0	11,7	-37,1	-43,5	95,7	26,8	-16,5	-19,8
Muud investeeringud	-428,5	7 428,4	-4 528,6	5 711,5	1 295,3	1 969,9	4 448,1	1 794,7	-401,9	4 959,0	-3 804,1	2 547,8	-1 897,8	8 060,8
Nõuded	-3 716,7	695,1	-3 906,3	2 840,4	14,2	-1 232,9	-2 284,6	-1 763,9	-4 918,3	2 163,0	-6 649,6	-11 168,8	-11 945,4	5 038,4
Pikaajalised	-322,7	-1 083,0	131,0	-154,6	80,4	-622,4	-565,7	-1 154,6	-1 903,9	250,0	-3 244,1	-6 052,6	-1 825,9	-3 601,3
Lühiajalised	-3 394,0	1 778,1	-4 037,3	2 995,0	-66,2	-610,5	-1 718,9	-609,3	-3 014,4	1 913,0	-3 405,5	-5 116,1	-10 119,6	8 639,7
Kohustused	3 288,2	6 733,3	-622,3	2 871,1	1 281,2	3 202,7	6 732,7	3 558,6	4 516,4	2 796,0	2 845,5	13 716,5	10 047,6	3 022,4
Pikaajalised	1 814,4	1 829,0	1 377,2	477,8	1 197,7	1 257,7	4 310,4	690,0	1 001,2	-514,1	2 563,5	3 740,6	2 689,3	1 902,4
Lühiajalised	1 473,8	4 904,3	-1 999,4	2 393,4	83,4	1 945,0	2 422,3	2 868,6	3 515,2	3 310,1	282,0	9 975,9	7 358,3	1 120,1
Vead ja täpsustused	296,2	70,1	-419,1	-552,0	547,4	-95,2	-518,9	-377,5	-601,5	-348,0	268,1	-1 058,9	64,3	512,1
Üldbilanss	-730,2	926,8	732,7	-379,6	530,8	1 428,1	2 312,1	-468,4	725,1	2 017,7	1 151,0	3 425,4	2 691,4	-1 493,3
Reservvara	730,2	-926,8	-732,7	379,6	-530,8	-1 428,1	-2 312,1	468,4	-725,1	-2 017,7	-1 151,0	-3 425,4	-2 691,4	1 493,3

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Teenuste konto ülejääk jäi aastatagusega võrreldes enam-vähem samale tasemele ning oli 3,9 miljardit krooni. Teenuste eksport kasvas 11% ja import 16%. Teenuste käibe dünaamikat mõjutasid enim veeteenused, mille puhul teenuste ost kasvas kiiremini kui nende müük. Teenuste konto kogukäibest moodustasid veeteenused 43%, reisiteenused 28% ja muud äriteenused 17%. Tähele panna võis ehitus- ja finantsteenuste käivete kasvu.

Teenuste osas olid Eesti peamisteks äripartneriteks ELi liikmesriigid, mis hõlmasid 2005. aasta II kvartalis teenuste müügist 69% ja ostust 75%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (2,5 miljardit krooni) ning suurim negatiivne saldo Saksamaaga (0,4 miljardit krooni).

Tulukonto puudujääk suurenes üle 40% ja moodustas 3,1 miljardit krooni. Nii Eesti investorite välismaal teenitud tulu (kreedikäive) kui ka välismaiste investorite Eestis teenitud tulu (deebetkäive) kasvasid ligi 50% võrra. Mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud kapitalilt ja tööjõult teenitud tulu oli 4,9 ja residentide välismaalt teenitud tulu 1,8 miljardit krooni. Mitteresidentide ja residentide investeerimistulust hõlmas suurema osa otseinvesteeringutulu, mis II kvartalile iseloomulikuna koosnes valdavalt dividendidest ja filiaalide jaotatud kasumist. Jättes tulukontost välja taasinvesteeringutulu, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, oli tulu netoväljavool 1,3 miljardit krooni.

Suurem osa residentide tööjõu- ja investeerimistulust pärines Balti riikidest, Soomest, Ühendkuningriigist ja USAst (kokku 65%). Euroopa Liidu osatähtsus oli 82%. Finantsvahenduse investorid teenisid 41% tulust. Eestisse tehtud investeeringuult saadud tulust kuulus 90% ELi liikmesriikide, valdavalt Soome ja Rootsi investoritele (61% kogutulust). Enim tulu saadi finantsvahendusest (39%), kinnisvarast, rentimisest ja äritegevusest (20%) ning töötlevast tööstusest (17%).

Ülekannete kontode (jooksev- ja kapitaliülekanded) ülejääk suurenes ligi poole võrra, saabunud ülekanded kasvasid 27% ja lähetatud ülekanded 11%. Käive kasvas ELi struktuurifondidest saadud toetuste, ELi eelarvesse tehtud sissemaksete ning mitteresidentide makstud ning neile tagastatud käibemaksu arvelt.

FINANTSKONTO positiivne saldo vähenes 2005. aasta I kvartaliga võrreldes kolmekordselt ja moodustas 1,9 miljardit krooni. Nii nagu eelmises kvartalis, toimusid 2005. aasta II kvartalis finantskontol erakordselt suured kontodevahelised kapitaliliikumised,

mis valdavalt olid seotud Hansapanga aktsiate ülesostmise lõpuleviimisega. Muutused väljendusid portfelliinvesteeringute vähenemises ning otseinvesteeringute suurenemises.

Ülalnimetatud põhjusel oli **otseinvesteeringute** positiivne saldo kvartali kohta rekordiline 14,5 miljardit krooni. Välisriikide otseinvesteeringud Eestis suurenesid 17 ning Eesti residentide otseinvesteeringud välismaale 2,5 miljardi krooni võrra.

89% otseinvesteeringute sissevoolust olid aktsia(osa)kapitali investeeringud, ülejäänud taasinvesteeringute tulu ning muu otseinvesteeringukapital. 92% otseinvesteeringutest pärines Rootsist ja tehti finantsvahendusse.

Residentide otseinvesteeringutest välismaale hõlmasid investeeringud aktsia(osa)kapitali 2,5 miljardit krooni, taasinvesteeringute tulu vähenes 0,3 miljardi krooni võrra. Investeeringute peamiselt Venemaale (56%), Lähti (25%), Ukrainasse ja Leetu. Euroopa Liidu osakaal oli 30%. Suurimad investeeringud tegid finantsvahenduse (74%), kinnisvara, rentimise ja äritegevuse (13%) ning hulgi- ja jaekaubanduse (10%) investorid.

Portfelliinvesteeringute negatiivne saldo oli 20,6 miljardit krooni. Portfelliinvesteeringute nõuded suurenesid 2,3 ja kohustused vähenesid 18,3 miljardi krooni võrra. Nõuete suurenemine tulenes põhiliselt muude sektorite investeeringutest välismaistesse omandi- ja võlaväärtpaberitesse. Krediitiasutuste omandiväärtpaberite kohustuste vähenemine 11,7 miljardi krooni võrra oli tingitud otseinvesteeringute osaluse kasvust. Krediitiasutuste rahaturuinstrumentide kohustused kasvasid 7,5 miljardi krooni võrra.

Muude investeeringute netoväljavool oli 8 miljardit krooni. Nõuded vähenesid lühiajalise kapitali vormis 5 miljardi krooni võrra (valdavalt krediitiasutuste sularaha ja hoiused ning muud nõuded). Muude investeeringute kohustused suurenesid 3 miljardi krooni võrra ja seda peamiselt pikaajalise kapitali (muud sektorid) ning osaliselt krediitiasutuste sularaha ja hoiuste arvelt.

* * * * *

Täpsustatud andmetel oli 2005. aasta I kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk 3,9 miljardit krooni ehk 12,6% viimase nelja kvartali SKP suhtes.

2005. aasta III kvartali esialgne maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (www.eestipank.info) 27. detsembril 2005 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond